

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Kül-monostortutca 181. szám.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évi nyolcra 3 ft. 6 k.
Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. 6 k. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó hivatalánál kezelendő.
A „nyitlér” cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez csatolandó.

KIADÓ-HIVATAL:

Kőszepes, STEIN J. könyvkerekedőse.

Pest, december 12. 1866

I.

(D.) Több mint száz éve már, hogy a magyar határok küllentől fenyegetve nem voltak, s hogy a dinastia által közösségben álló birodalom a magyar királyság érdekében egy csepp vért s egy fillért sem áldozott, míg a magyar nemzet megküzdött Ausztriával Nagy Frigyes ellen, részt vett a Napoleon elleni világ-hadjáratban, harcolt Solferinonál, harcolt Schleswig-Holsteinban s önkényesek által megjelent Mexicóban is.

Most fordul a kocka, most ha egy újabb háború tör ki, alig lehet kétség benne, hogy az kiváltság a magyar határokat, sőt ha a támadás több oldalról is fog történni, kiváltság fenyegeti a magyar királyság integritását, s közel lehet az idő, melyen Ausztria népei arra lehetnek hivatva, hogy a magyar nemzetnek az évszázados kölcsönt visszafizessék.

Azon közönség, melyet legelőbb 1848-i törvényeink neveztek saját nevén, nem mondhatni, hogy ma inkább osztrák, mint magyar érdek. E közönség a kölcsönös védelem kötelezettsége, melynek egyedül szigorú és hű teljesítése tarthatja össze, sőt mentheti meg a mind növekvő fenyegetésektől nemcsak Ausztriát, de éppen Magyarországot is.

Nem igen van kétség abban, hogy ha Poroszországgal még tán nem is szövetkezett Oroszországgal egy ily lépés küszöbén áll. Nem mondhatjuk, hogy a german elem nagy dicsőséggel kezd meg egyesülési processusát, a midőn kész Európa legveszélyesebb ellenségével szövetkezni, csak hogy törekvéseit annál inkább biztosítsa; ámde a politikában nem igen van moral, a hatalomra törekvő kormányemberek, s azok között éppen a porosz miniszterelnök — nem szoktak válogatni az eszközökben.

Hogy Poroszország most egyszerre nem egyesíthette magában a déli német államokat is, azt leginkább a francziák féltékenysége tulajdonítja, kérdésen kívül látja ő, hogy Németországot csak úgy teheti egygyé, ha Franciaország ellen szükség esetében elég erőt tud szembeállítani. E célra pedig Európában, sőt a földkerekségen is nincs a poroszaknak más szövetségese, mint az orosz.

Az orosz Franciaország Angol- s Olaszországgal egyesülve szorítja határai közé 1855-ben, s szabott határt hódítási törekvéseinek, hogy amaz északi nagyhatalom hű ragaszkodással tűrnie megaláztatását, azt róla fel nem tehetjük, ennél fogva hihetjük, hogy kap az alkalmon, ha siker-kilátással kezdhet háborút az európai hatalmak ellen, s a diadal esetében határait belebb nyomhatja Európa szívébe.

Poroszország mindig szívesen szövetkezett az oroszokkal, mert e barátság jó hasznot hajtott neki, ez gazdagította határait a felosztott szép Lengyelország határait, ezen barátságának köszönheti, hogy elnézte az orosz a vele atyafias Dánia megrontását Schleswig-Holstein elfoglalását, s ennek köszönheti, hogy fel nem lépett Ausztria mellett legalább azon apró német fejedelemségek érdekében, kik az orosz dinastiával vérségi összeköttetésekben állának.

Jó viszonyát a porosz az oroszokkal akkor sem szakította meg a múlt évtized közepén, midőn egy egész európai coalitio állott szemben az oroszokkal, s midőn Ausztria e coalitio mellett oly szerencsétlen politikát üzent, miképp az orosz halálos ellenségévé tette a nélkül, hogy a coalitio valódi barátságára érdemesíteni tudta volna magát. Rechberg halpolitikája, mely sem eléggé reactionarius, sem eléggé szabadelvű nem tudott lenni, csak ellenséget s romlást szerzett Ausztriának a helyett, hogy új barátokat szerzett volna elvesztett régi barátja helyett.

A porosz kormány akkori magatartása pályának mutatkozott, de a történelem kiűntette, hogy eszélyesen tartá fenn semlegességét, s míg egyrésztől határait megmenté az oroszok oldaltámadásaitól, más részről azon előre látott tervekre nézve, melyeknek most kiviteléhez fogott, függetlenné tette magát Európától, azon ténye által, hogy az oroszot magára nem haragítván praediciuma nélkül terjeszthet ki uralmát a mostani

határokig, s terjeszkedését folytathatja még, mert ha Európa útjába áll, akkor az orosz szövetség által elég erőnek érezheti magát, megkísérteni a szerencsét szemben Európával is s főként addig, míg Ausztria belviszályt tart, s így inkább csak Franciaország fejtehet erőt ki ellene, az is talán csak addig, míg Napoleon él, s vasmarkában tarthatja Franciaország erejét.

Kérdésen kívül Poroszország mindent is elkövet, hogy gátolja a Magyarországot s Ausztria közötti kiegyenlítést, s két uton hat erre: részint propagandája által Magyarországot s Ausztria népei közt, részint az oroszporosz szövetség fenyegetéseivel.

Míg benn Ausztria népei közt éleszti a békületlenséget, ezen békületlenség által a kormányt habozóvá teszi az alkotmányos elöhaladásban, mert a kormány attól tart, hogy ha a status kormányzás hatalmát a népekre átruhazza, a dissidens népek tulsulyra vergődve a kezökbe vett hatalom által veszélyes eszközöivé válnak az ellenséges agitatioknál, nem fognak lelkesülten áldozni a birodalom védelmére, s a hatalmas ellenségek magok a trónt kockáztatják.

És más felől ijesztgetve a világot egy orosz szövetséggel, az osztrák kormányt még habozóbbá teszi az alkotmányos törekvések irányában, a mely utóbbi attól tarthat, hogy a küllentesség éppen akkor rohanja meg, midőn az absolutismusból az alkotmányba való átmenetel percében a kormányzás szigorú lazul a nélkül, hogy az alkotmányba rég vissza nem helyezkedett népek lelkesedése az autoctatia erejét kipótolhassa.

Lajthán tuli dolgok.

Bár önbajainkkal vagyunk elfoglalva, bár a bazaar kebel aggodalom- és reménnyel csúg ezen nagy horderejt, ezen döntő korszak minden egyes percén, mely nemcsak honunk jövője, hanem a birodalom jövője felett is határoz, mégis figyelmetlenek a érdekeltelenek nem lehetnek azon népek alkotmányos küzdelmére iránt is, melyekkel már 300 év óta egy uralom alatt levén, együtt éltek és szenvedtek, bárha velük szembe mindig mostoha gyermekek voltunk, mégis közösen együtt élünk, s ezután is, mint közvetlen szomszédainkkal, bár merre dőljön is ügyünk jó viszonyban, jó egyetértésben kell lennünk. Érttem itt a Lajthán tuli osztrák tartományokat, melyeknek tartományi gyűlései jelenleg együtt vannak, s ha mindentől nem is vezet a gyűléseket az alkotmányos érzelem és a minden irányban igazságos szabadság szent törekvése, de találunk mégis ott ily üdvös irányban működő szellemet is, s főként nagy érdekűvé kezd lenni a stíriai gyűlés felirati vitája Rechbauer és Kaiserfeld beszéde által.

Lapunk nagyon el levén belügyi kérdésekkel foglalta, ezen két érdekes beszédet csak kivonatlag adhatjuk.

Rechbauer reményét fejezi ki, hogy az utóbbi szerencsétlenségek és a prágai béke nem fogja az osztrák németeket örökre elzárni Németországtól, mert előbb voltak ezek a németek, mint osztrákok, s németek maradnának még akkor is, ha a végzet Ausztrián keresztül lép. A szlávokat kiméletlenül megtámadja, kik csak egyetlen uralkodót tudnak felmutatni, olyat, ki Lengyelországból akasztófákkal tud csak civilizálni.

A magyar kérdésre nézve határozottan ki mondja, hogy az eddigi rossz rendszerrel szakítani kell, egy külön képviseletet adni a Lajthán tuli népeknek, mely a februári alkotmány alapján hivattván egybe alkotmányos uton önmagát reformálja és egy külön testületet Magyarország részére, hogy Magyarhon kielégítve s megnyugtatta kezét foghasson a német elemmel, a szláváradat elleni védelemre.

Kaiserfeld óvakodik a recriminatio terétől lépni, nem akarja személyeken torolni a tévedéseket, hanem e tévedéseket megszüntetni kívánja. A haza veszélyben van, itt megmentésre kell gondolni, s azért a gúny szavát bár menyire érdemlettek legyenek is, kerti.

Velenze elvesztésével nagy bajtól szabadult Ausztria, s most őszinte barátság Olaszországgal, de nagy szerencsétlenségnek tartja Ausztriának Németországból való kizárását, de idő előtti beavatkozás s más hatalommal való szövetség-kötéssel zavarni nem akarja Németország új szülését processusát, s bár a Németországból való államjogi kizárás súlyos, de tünni kell e súlyos áldozatot,

e sors-csapást, mert azzal német festvéreinknek tarthatunk, Németország is, az egyesült s Európa előtt tisztelgeten álló Németország nem fog megfélekezni az Ausztriában lakó 8 millió németről.

Figyelmünket most Ausztriára kell fordítanunk, hogy az szét ne essék és zsákmány ne legyen, hogy Oroszország a Lajtháig s azon túl is ne terjeszkedhessék, s ezáltal előbb mi s azután Németország is el ne nyomassék, hogy Európa a Beltől Messinaiig szabad maradjon, ez Ausztria jelentősége Németországra és Európára nézve, és ebben a vezérszerep — legalább a Lajthán inen — a miénk, mert vezérnemzet nélkül nincs állam. A Németországgal barátságban pedig nincs semmi Ausztriellenes és nincs olyan, mi a többi nemzetiséget bántaná, veszélyeztetné.

Megtámadja a szétszakításra vezető foederalismust, mert annak elfogadásával a német elem elnyomásnak levén kitéve, az osztrák németek nemcsak közönséggel néznék Ausztria felbomlását, ha nem óhajta óhajtanak. (Zajos tetszés.)

Azért óhajta a békét nemcsak Németországgal és Olaszországgal, hanem más népekkel is; de hogy az legyen, nem függ tőlünk, mert Ausztria anynyi ellenszenvet költött már, mi nem könnyen válíkokonszenzvé és a győnye nem számíthat ki mellette, nem arra, hogy időt engednek megerősítésére, azért jövőnk kétes és bizonytalan, azért belügyeinket kell gyorsan rendezni, mert jaj e birodalomnak, ha új vilár jön akár kelet, akár nyugatról, mielőtt alkalmat nyer, belbékéhez jutni. (Élénk helyeslés.) És nem fog senki kételkedni, hogy mindenekelőtt a Magyarországgal való békére gondolkod, mert a Magyarországgal való béke a lét és nemlét kérdése a birodalomra nézve, ha e kérdés meg van oldva, szabadon lélekezhetünk, mert akkor, és csak akkor — ismét van Ausztria. (Bravo.)

Ausztria csak Magyarország bírása által lehet nagyhatalom, csak az ad snlyt szavának Európa tanácsában, de hecse Magyarországnak csak úgy lehet, ha a hirtoklás módja megengedi erejének teljes kifejtését, nem pedig ha ellen-szenve által az állam erejét zsibbasztja és emészti.

Magyarországra szintén nagybecsű Ausztria nagyhatalmi állása, mert az előbb-több fölmertí-lendő keleti bérdes Magyarországot Ausztriára utalja.

A közönségyekre nézve azt mondja, hogy minden érdek arra kényszerít, hogy minél szűkebbre szorítsunk a közönségyek körét.

A februári alkotmányhoz ragaszkodni, de annak alkotmányos uton való megváltoztatását szükségnek látja, mert nem akar az absolutismusnak egy zúgot engedni menedéket.

Oly állam, mely alkotmányos és nagyhatalom is akar lenni, szűkebb, hogy vagy homogen nemzetekből álljon, vagy hogy politikai vezetői szerepet adjon valamelyiknek, mert nemzeti alap nélkül nincs másodrendű állam is Európában, de a februári páteensbeli parlamenttel nem lehetségesek a politikai pártok s azért a parlamentáris kormány sem, és semmi sem szól annyira a februári páteens reichsrathja ellen, mint az a tény, hogy Magyarországnak abban való csupa megjelenése az egészet légbe röpíti vala.

Azért Ausztriának az alkotmányosság és parlamentáris kormány egyedüli garantiája itt a szűkebb reichsrath, amott a magyar országgyűlés, erősítik e két intézvényt s így fognak gondoskodni a szabadságról és a birodalom fennállásáról.

A dualismus nem teremti meg az államot, de több erőt ad, mint a pluralismus. A birodalmat oly súlyos szerencsétlenségek érték, hogy saját polgárai kétkelnek fennmaradásán (élénk helyeslés) s a végveszély érzete fogja el a szívet, de ki e terem-ben helyet foglal, ne adja ily érzelemnek át magát.

A szerencse gyakran elválasztja a fejedelmeket a népektől, a szerencsétlenség pedig összehozza őket a megmentésre való törekvésben, még van megmenteni való, azért nem kell cátygudatunk (tartós helyeslés).

És legvisszafordulva reánk nézve az, hogy ezen beszédet — melynél igazabb és becsületesebb beszéd a Lajthán tuli összes landtagokon nem mondott, melyet a minden irányban igazságtétel és jogtiszteltet szelleme hat át — a stíriai tartományi gyűlés egészen magáévá tette s határozatát ez értelembe hozta. Higyjük, hogy ez nem fogja hatását eltérteszteni, egy a kormány elhatározásai, mint a Lajthán tuli népek érzelmeire.

Országgyűlési tudósítás.

Elnök: Szentiványi. Jegyző: Dimitrievis Mihos. Szójelegző: Tóth Vilmos.

Jegyzőkönyv-hitelesítés után Pap Gergely szilágyesebi, Vadász Manó szegedi képviselők benyújtják megbízó leveleiket; miután a felirati javaslat jött tárgyalás alá.

Tisza Kálmán a feliratnak jogfolytonosságát s az alkotmány tétlensége élethelettelére vonatkozó részét pártolja; de a feliratot egész terjedelmében magáévá nem teheti, de miután e tárgy a ház által el van döntve, sem a vitát megújítani, sem más felirati javaslatot beadni nem szándékozik, s azt, mint a ház határozatát, a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

Miletics Szvetozár tart hosszú beszédet a nemzetiségi kérdésre kiterjeszkedve és foederalitót ajánlván, mire Deák megjegyzi, hogy a fennforgó tárgy felett a ház már határozván, most csak azon kérdésre terjed ki a tanácskozás, ha valjon a felirati javaslat a háznak határozata szerint készült-e? s Mileticsnek felel a nemzetiségi kérdésre hosszabb beszédben; még beszél gr. Zichy Nándor, melyben a felirat szövegét túlértelmeznek mondja.

Ekkor Dimitrievis jegyző szakaszonként olvassa a feliratot, a 13-dik szakaszig semmi észrevétel; de ezen szakasznál (mely az országgyűlés működésének további folytatását mondja ki) a baloldali nevében Csanády Sándor szavazást kíván, ezt Ghiczy Kálmán indokolja s Deák méltányló nyilatkozatának folytán a többség elfogadja.

Elnök a 13 dik pontot szavazásra bocsátván, a ház nagy többsége annak szövegét változtatás nélkül elfogadja.

A következő pontokat változtatás nélkül egyhangulag elfogadják.

Csak az utolsó pontra nyújtott Stratimirovits György módosítványt be, magyar nemzet helyett: Magyarország nemzeteit kívánván tétetni, mi a nemzetiségi viták egy hosszú sorát nyitja meg, mit Gozdu Manó azon közvetítő indítványát vágott ketté, hogy a magyar nemzet helyett hazánk szó tétessék, mibe Stratimirovics is belé nyugodott. A tárgy kellőleg, sőt túlon túl is megvitatta levén, elnök szavazásra bocsátotta a kérdést, és a ház többsége a szerkesztet megártása mellett nyilatkozott.

Ekként a felirat minden módosítás és változtatás nélkül elfogadotván, a ház elhatározott felirátá vá lett; 17-én lesz a jegyzőkönyvet hitelesítő ülés. Károlyi a miskolci vasút tárgyalása kérvényt nyújtván be, az ülés eloszlott.

Gr. Bethlen Gábor beszéde.

(a képviselőház dec. 6-diki ülésében.)

Oly sok mondatot el, és nézetem szerint (zaj) alapos érvek hoztak fel Tisza Kálmán képviselő-társam beadott indítványát mellet, hogy azokhoz újakat adnom alig lehetne. De nem is azon okból bátorodom a t. ház figyelmét igénybe venni, csak röviden indokolni akarom, hogy a két beadott indítvány közül (zaj) miért pártolom emezt, nem pedig a Pest belvárosa érdemes képviselője által benyújtottat.

Ugyanis ha arról volna csak szó, hogy mi, az ország képviselete, annak óhajait, illetőleg jogos követeléseit juttassuk a Felsőleg legmagasabb trónja elé, akkor feltétlenül magamévá tenném Pest belvárosa t. képviselőjének indítványát. De miután ezt majdnem egy év óta többször tettük legalázatosabb feliratainkban, — de mindaddig legcsekélyebb siker nélkül, úgy hiszem, ideje volna egy erősebb, határozottabb és egy magyar országgyűlés méltóságával megegyezőbb állást foglalnunk el, (zaj) és végre legalázatosabb feliratunkban igényt kérjünk és sürgezzük az alkotmányunk azonnali és teljes visszaállítását; de egyszersmind jelentünk ki benne, mint azt a Tisza Kálmán által beadott indítvány javasolja, hogy a kitűldött bizottságok munkálataikat mindaddig megszüntetik, míg alkotmányunkhoz törvényes jogaink nemcsak elvileg, már a kormány által is többször elismert jogainkba gyakorlatilag is visszahelyeztetünk.

T. ház! Szabad legyen megjegyeznem, hogy ezen eljárásnak sem tulajdonítanak egy sikert, hogy ha a kitűldött bizottságok munkálatai csak reánk nézve tudnának hasznot és üdvöt kidolgozni; hanem megengedve, hogy néhány bizottmány munkálata hasznos és sürgető reánk nézve, az tagadhatlan, hogy a főbizottmány, mely körül forog a tulajdonképpeni kiegyenlítési kérdés, értem a 67-es bizottságot, továbbműködése főleg szükséges, főleg elkerülhetlen az osztrák kormányra és birodalomra

nézve, mert ugyanis bajos feltenni, hogy e bizottság oly valami javaslatot adjon a ház elé, mely által Magyarország valamely új vívmányt nyerjen, oly jogot, melyet az alkotmány értelmében eddig nem birt. Nem mondom, hogy mindezen jogokat az ország mindig gyakorolta, de csak azért nem gyakorolta, mert a kormány többnyire bitortta; leplezetlenül pedig, midőn erősnek vélte magát; — és elvileg elismerte azokhoz jogainkat midőn bajban volt. Így volt ez a mohácsi vész óta mindig és mint tapasztaljuk, tart maiglan is.

Többször hallám felemlítetteti e házban, hogy ha a mart. 3-ki kegy. leirat után munkálkodásunkat folytattuk, nincs ok arra, miszerint azt ma midőn a nov. 17-iki sokkal kedvezőbb — felbeszakitunk. De ugy hiszem t. ház! hogy a martiusi és a novemberi leirat közt lefolyt 8 hónap elegendő időt nyújtott a kormánynak elbagyni tétlenségét, és meggyőzni bennünket, hogy eddig követett politikáját megváltoztatja, és hogy csakugyan hosszú 8 hónap volt, mutatja azon körülmény, miszerint elegendő volt arra, hogy Auszriát századokon át folytatott hagyományos politikájáról le-szorítsák; elegendő volt arra, hogy ez még a minap rettentő katonai hatalomnak vélt birodalom egyik legszebb provinciájáról kelle, hogy lemondjon; sőt ha a jelek nem csalnak, még nagyobb veszteségeket nézhetünk elébe. Valóban! ha a kormány mind ez idő alatt nem győzött meg arról, hogy egy kielégített Magyarország nélkül még csak árnyéka sem marad a régi hatalmas Auszriának, ugy meg-bocsátható nekünk, ha mi példáltni türelmünket valahára kezdjük veszíteni. A mi a két kegy. kir. leirat közti különbséget illeti, megvallom, magam is találok, a mennyiben a martius 3-ki leirat sem-mit sem ígér, a nov. 17-iki ígér valamit; de na-gyon megköszönjük!

Ugyanis megtagadja alkotmányos jogaink azon részét, mely nélkül mit sem ér a többi.

Legyen szabad egy tegnap hallott beszédre egy megjegyzést tennem. Oláhfalvi t. képviselője azt mondá, hogy ő, mint erdélyi képviselő beszél.

Tudtommal Magyarországon Erdély választó kerület nem létezik, de sőt ugy tudom, hogy a t. ur Udvarhelyszékben fekvő Oláhfalunak képviselője; és mint ilyen sem esetleg, sem opportunitásból, sem kegyelemből nem foglal helyet az ország há-zában, hanem csupán azért, mert sarkalatos tör-vényeink értelmében Udvarhelyszék Magyarország egy törvényhatóságot képezvén, a képviselői joggal felruházott Oláhfalvi öt küldte ide, hogy hazánk illetőleg Magyarország javára tehetsége és belátása szerint közreműködjen. — Pártolom Tisza Kálmán indítványát! (Helyeslés.)

Mikó Mihály beszéde

(a képviselőház dec. 7-iki ülésében.)

Tudom én azt t. ház, hogy nem irigylendő sorsa van annak, ki a tanácskozás 5 dik napján jut szóhoz, mindamellett engedje meg a t. ház, hogy a midőn egy oly indítványt akarok párlolni, melyről többek között már az is elmondott, hogy annak érvényre jutása a jogfolytonosságot sértene, indokaimat igen röviden, s a mennyiben a tanács-kozás 5-dik napján lehetséges, minden ismétlés ki-kerülése mellett előadhassam, szoros szem előtt tartván a ház asztalára letett két indítvány között létező egyetlen eltérő pontot, t. i. azt, ha valjon addig, míg teendő feliratunk nyomán alkotmányunk teljesen visszaállítatik, tanácskozásainkat folytas-suk, illetőleg a 67-es bizottmány munkálkodását folytassa-e vagy ne?

En t. ház, megfoghatónak, sőt következetes-nek tartom azok politikáját, kik már kezdetben a 67-es bizottmány megválasztásában részt nem vet-tek, s annak munkálkodása folytatását ellenzik most is, de méltóztassanak megbocsátani, ha kinyilatkoztatom, hogy én mindazon érveket, melyek az érin-tett bizottmány munkássága megakasztására nézve azok által felhozattak, kik ama bizottmány megvá-lasztásában részt vettek, elkésettnek tekintem. — Nézetem szerint helye és ideje lesz vala annak az országgyűlés megnyitása után mindjárt, vagy leg-későbbben a mart. 3-diki kegy. kir. leirat után.

En átlátni nem tudom azt, hogy azon ház, mely a 67-es bizottmányt — az országgyűlésnek alkotmányunk helyreállítására nélkül történt megnyi-tása, sőt a minden magyar kebelben méltó fájdal-mat ébresztett mart. 3-dik, kegy. kir. leirat után is megválasztani és munkásságra utasítani szük-ségesnek látta, miképpen szüntethetné meg annak munkásságát éppen most, a nov. 17-kén kelt — s bár teljességgel ki nem elégítő, de az eddig nyil-atkozott szónokok legnagyobb részének egyhangu elismerése szerint is amannál sokkal kedvezőbb, s némi közeledést mindenesetre magában foglaló — kegy. kir. leirat után.

Valamint meg nem foghatom azt sem, hogy ha nem volt következetlenség — ha nem sérté a jogfolytonosságot a 67-es bizottmányunk kiküldése és annak eddigi munkálkodása, miképpen lehetne következetlenség és miképpen sérthetné a jogfoly-tonosságot most azon munkát tovább folytatása? Hallottam ugyan e tekintetben felhozni, hogy akkor, midőn ama bizottmány megválasztott, a kormányférfiakban biztunk — most ama bizalom eltűnt — én nem akarom vizsgálni, mennyire volt

ama bizalom alapos akkor, mennyire alaptalan most? Egyet kénytelen vagyok elismerni: hogy ama bizalomnak, lett légyen az alapos vagy alap-talan, fenntartására a kormány legkisebb fáradságot sem fordított; de ha igaz, hogy csatlakoztunk em-berekbe helyezett bizalmunkban, nem kell-e folytatni munkásságunkat egy más, egy biztosabb alapon: a jog szentségére s az igaz ügy győzelmének csal-hatatlanságába helyezett bizodalunk alapján?

A mi azon aggodalmakat illeti, melyek a 67-es bizottmány munkálkodását illetőleg félreismerhetlen ha-zaszeretettel és alkotmányunkhoz hű ragaszkodás-sal 5 nap alatt e házban előadtak, kénytelen va-gyok kinyilatkoztatni, hogy én azok nyilvánítását itt most időelőltinek tekintem — nézetem szerint helye és ideje lesz azok nyilvánításának akkor, midőn a 67-es bizottmány munkálata a ház aszta-lára tétetik — ekkor lesz ideje annak, hogy Patai képviselőtársunk is elmondhassa „nem kell de-legatió”, s mint egyik jeles szónokunk mondá: „tőlünk fog függni” ekkor, hogy csak oly kibékít-léshez adjuk megengedést, mely — mint báró Podmaniczki képviselőtársunk igen helyesen kívánta „Magyarország jövőjét minden tekintet-ben biztosítsa” — tőlünk fog függni, csak oly kibékítéshez járulni, melynek nyomán Magyaror-szág, a Ragályi képviselőtársunk által felhozott képben a vele egy kalap alatt élt beteg testnek erőt és egészséget kölcsönözzön, a nélkül, hogy annak betegségét magára ragaszsa.

Nem tagadom, én is érzem azt, mit b. Pod-mániczki képviselőtársunk mondott, hogy az egyez-kedés tere sikamlós, de nem osztom aggodalmát, miszerint az engedékenység teréről az opportunítás terére zabanunk az esetben, ha a 67-es bizottmány munkálata tovább folytatja — mert hiszen e sikam-lós tere a hazaszereteten erős férfiakat, és nem eltántorítható gyermekeket küldött a nemzet közbi-zodalma — osztom én az utolsó kártya idő előtti kijátszása iránti aggodalmát is, de éppen ez aggo-dalom vezet engem arra, hogy a 67-es bizottmány munkálata folytatását és azt óhajtsam, hogy az utolsó kártya kijátszását hagyjuk a legvégsőre, nem szakítván meg a játékot addig, míg mindazt, mit elvesztünk, vissza nem nyertük.

És e meggyőződésemet nem ingatja meg t. képviselőtársunk, Váradi Gábor azon nyilvánított hite, hogy ha a munkálkodás félbeszakításának poli-tikája többségben nincs itt a házban, többségben van az kiinn az országban.

Nem akarom elvitatni senkinek azon jogát, hogy meggyőződését a közvéleménnyel ugyanazo-nosnak tekintse, de alig hiszem, hogy e feltevésé-ben t. képviselőtársunk ne csalatkozzék, s e hitem nem éppen ösztönöserű, gyámolítja azt az ország-gyűlés megnyitása előtti gyűlésekre, s ama nagy-számú követelőlti programokra tett visszatekintés — különben is meg vagyok győződve, hogy ha a kibékítés a Deák Ferencz indítványát határozattá emelő többség értelmében sikerülhet, azt nem csak az ország, de maga Váradi képviselőtársunk is ha-zafi örömmel fogadandja.

Végül Madarász József képviselőtársunknak tegnapielőtti ülésében előadott kérdésére, ha valjon a többség felvilágosítá-e a fejedelmet, megszüntette-e az elnyomásokat stb., van egy igen rövid meg-jegyzésem.

En csodálkozom, s meg nem tudom fogni, mi-képpen intézhető t. képviselőtársunk e kérdéseket a többséghez akkor, midőn ama ministeri padok t'resek; felelettl legfeljebb is a kérdés megfordítá-sát várhatná, vagy azt, hogy várja be, míg ama padokra e házból választott férfiak fognak ülni, akkor kérdéseire bizonyosan kielégítő és kedvező választ fog kapni.

Pártolom Pest belvárosi képviselő, Deák Fe-rencz indítványát.

Simai Gergely beszéde

(a képviselőház dec. 5-iki ülésében.)

Nagyon elbizakodottnak kellene lennem t. ház, ha hinném, hogy oly sok jeles szónokok után, kik a szönyegen levő és a szönyegen nem levő tárgyat is egészen a legapróbb részletekig kimerítették, fel-szólalássalommal egyik vagy másik indítványt erősí-teni vagy gyengíteni képes legyek; de engedje meg t. ház, hogy azon kötelességet, melyet kül-dőim bizodalma reám rótt, ily fontos kérdésben ne-csak egyszerű szavazzattal, hanem véleményemnek bár rövid indokolásával teljesíthessem. Nem akarok a kegy. kir. leirat taglalásába bocsátkozni, kiaknáz-ták már az előttem szólók annak minden fény- és árnyoldalait, elannyira, hogy ha e haláltán mun-kára adnám magam, részemről bizonyosan nem ma-radna fenn más, mint megvizsgálni, ha valjon ezen királyi leirat czimében nincs-e valami hiány? Szor-itkozom tehát, és pedig röviden, egyedül a vita tárgyra, s a két indítvány közötti ellentétre. Egyik indítvány a leérkezett kir. leirat után nem tartja lehetőnek a jogfolytonosság megsértése nélkül a to-vábbi munkálkodást, míg a másik indítvány a ház eddigi határozata és felirataiban kijelentett nyilatkozatai alapján, a munkálkodás folytatását szük-ségesnek látja. Részemről őszintén meg kell valla-nom, igen óhajtottam volna, ha ezen része mindkét indítványnak elmaradhatott volna, de miután ez tár-gyalás alatt áll, nem tartózkodom kijelenteni, hogy az első indítványt pártolók által elmondott elvek

egyike sem győzött meg engem a munkálkodás megszüntetésének sem ok-, sem czélzértisége, an-nál kevésbé az iránt, hogy egy olyan eljárás a po-litikai következetességnek, mely előttem egy or-szágyűlést illetőleg igen nagy súlylyal bír, kellő mértékét megütné. A munkálkodás megszüntetése mellett indokul felhozatik a jogfolytonosság meg-sértése, de erre bátor vagyok megjegyezni, hogy a jogfolytonosság megsértethetik vagy az által, hogy bizonyos munkálkodás, mely a jogfolytonosság el-vével ellenkezik, megkezdetik, vagy pedig, ha egy bizonyos munkálkodás folytatásánál nem tartatik meg azon határozat, azon demarcationalis linea, melyen túl a munkát folytatása a jogfolytonosság sérelmének rovására történék. De hála a gondvi-selésnek, én eddigi eljárásainkban ilyen hibát fel-fedezni nem bírok, s reményem, az ezutánakban sem bírandok, és szerfelett fájjalman, ha a t. kép-viselőháznak, mely az ország jogait és alkotmányát minden időben védeni és megővni tartozik, csak most kellene kiábrándulnia abból, hogy eddigi el-járása által a jogfolytonosságon, mint a hatalom ellenében alkotmányunk emez egyedüli védpajzsán részt nyitott, vagy csorbát ejtett legyen. Én, tisztelt ház, e nézetet teljességgel nem osztom, nem pedig azért, mert nem akarok oly bizonyítványt állítani ki, mely egyezséről az országgyűlésnek politikai in-gatagságát tanúsítaná, másrésről a rossz akaratot egy ellenünk mindig felhasználható hatalmas fegy-verrel ajándékozna meg.

Egy másik okul a munkálkodás megszüntetése-re felhozott az, hogy miután a kormány a nem-zetet punitás által arra kívánja szorítani, hogy el-végre önmaga mondjon le alkotmányáról és jogai-ról, a politikai óvatosság is igényli, hogy ezen es-hetőségnek eleje vételessék, nehogy egy rossz irány és félbasabályok által vezetett politikai sikamlós té-ren félrelelés történjen. T. ház! én e részben is nyugodt vagyok, mert megnyugtát engem annak tudata, hogy azon nemzet, mely csaknem két évti-zed óta a punitás minden retortáin keresztül men-ve, nem tudott megpubalni, azt bizonyosan a to-vábbi punitás múltta sem fogja igazságos ügyének védelmében sem ellankasztani, sem megzavarni.

De, kérdem, t. ház, mit is kockáztatunk a további munkálkodással, nem lehetetlen, hogy a 67-es bizottság oly javaslatot készítsen, mely alkot-mányunk tökéletes megővése mellett a fejedelem által is elfogadhatnánk, és ekkor, uraim, biztosan hiszem, hogy a felelős kormány rögtöni kinevezése, a municipiumok helyreállítása be fogna következni.

Jól tudom én, hogy itt mindjárt azon ellen-vetéssel találkozom, mikép hibet-e ez akkor, mi-dőn a kir. leiratban egész határozottsággal kijelöl-tenek azon feltételek, melyek után a kormány csak ennyit is megadni hajlandó. Azt is tudom, hogy nincs a képviselőháznak egyetlen tagja is, ki ily áron kívánná megvásárolni saját vagyonát.

De, tisztelt ház! Miután tudjuk, hogy az ed-digi leiratokban is a kormány által hason határo-zottsággal tett alkotmányellenes követelmények né-melyikétől maga a kormány elállhatott, s a jelen-legi királyi leirathól itélve el is állott, miután tud-hatjuk, hogy ez is nem utolsó szava a kormány-nak, s miután ab esse, ad posse mindig érvényes az argumentatio, éppen nem tartom lehetetlennek, hogy ha nem is e kormány, maga ő Felsége meg-győződve a korona tanácsosai által addig vezetett félszeg politika további tarthatatlansága felől, a va-lódi alkotmányosság igényeit tekintetbe fogja venni. Én, t. ház, ezen fontos életkérdésben még a lehe-tőség legkisebb árnyékának is akadályozólag utját állani, része arról nem kívánom. Ezekből kifolyólag, miután a jogfolytonosságot előlegesen eddigi eljá-rásunkkal meg nem sértettük, miután ezentuli eljá-rásunkkal megsérteni nem fogjuk, mert megtartjuk azon határvonalat, melyen túl a jogfolytonosság sé-relme következne, én teljességgel nem látom szük-séget annak, miért kelleneek jelenleg idő előtt de-cretálni munkálkodásunk megszüntetését. Ugyis, ha a 67-es bizottmány munkálata nem ugy ütne ki, hogy a fejedelem által elfogadható legyen, be fog-nak következni a türelem és váró politika szomorú napjai. Ne sietessük azokat mi magunk ok nél-kül, hanem tartassuk inkább az eszélyesség azon elvével, hogy qui habet tempus, habet vitam; sőt a politikai morálból kifolyólag egyenesen azt látom szükségesnek, hogy ha az alkotmányviszály kérdé-sének el nem intézhetőse miatt valahá valakinek a mea culpa! el kellett mondani, az ne a képviselő-ház, hanem a kormány legyen.

Pártolom Deák Ferencz indítványát.

Gajzágó Salamon beszéde

(a képviselőház december 5-iki ülésében.)

T. ház! Nagyon rövid akarok lenni, kétség-telen az, hogy a kegy. kir. leiratban nekünk ígért feltételekkel meg nem elégedhetünk. Kétségtelen az, hogy e házban nincs ember, ki azt, a mi ne-künk most ígértetett, elfogadni képes legyen, a nélkül, hogy a haza alkotmányán a legnagyobb sé-relmet ne ejtené. Én azt hiszem, hogy e házban e tekintetben véleménykülönbség nincs; s azért vég-hetetlen meglepet engem Madarász József képvi-selőnek, a ház többségéhez intézett ama vádja, mi-ként van az, hogy a háznak többsége a kormányra befolyással birni nem tudott.

T. ház! Én tudom azt, hogy a többségnek befolyása szokott lenni a kormányra; sőt többet tu-dok, tudom azt, hogy a kormány magának a töb-b-ségnek szokott kifolyása lenni; igen, de csak ott, hol a ministeri padok nem t'resek, mint nálunk, hanem telvák a törvényes többség választottjaival, kik a többség értelmében kormányozván, nem jö-nek abba a szükségbe, hogy peres ügyeiket a Ma-darász József által idézett udvari főkanzellárhoz, a rókához delegálják.

T. ház! Én azt hiszem, nyugodtan állunk azon vádak elébe, melyeket Madarász József ur a többség ellenében, szerintem sokkal több bátorság-gal, mint gyöngédséggel emel. Ismételni lehet ezt bátran, mert nem hiszem, hogy előadva a többség eddigi tetteit, s a miről nem is akarok legkevésbé kételkedni, hogy előadásában hű levén a történetek-bez, valahá Madarász József ur hazánk történelmét, mint általunk már megfertőztetett rongyot szemünk közé dobhassa. Én nem hiszem, t. képviselő ur, hogy sem mi egyenként, sem azon nemes férfiun arra, hogy minket e nehéz és önfeláldozó csatákon vezérel, mindenre, mit eddig tett, valahá szűgyen-pírral boríttassék el. Mert a t. képviselő tudni fogja azt, hogy azon ember, a ki Krisztus keresztjét fel-vinni segített a hegyre, habár fáradaalmas nehéz munkájában némely egyénekől gunyoltatott is, ezen gunynak nyilait nem érezte ő, csak egyet tudott, csak egyet érzett, azt t. i., hogy midőn azt tette, kötelességét teljesítette.

Nem akarom a t. ház figyelmét, noha szán-dékom lett volna, a dolog érdemleges vitatásával fárastani, csak éppen annyit akarok mondani, hogy én, ha vannak, kik aggodnak, részemről tisztá lel-kemből s meggyőződésből osztom aggodalmait-ka; hanem ránk nézve is nagyon kevés vigasztaló fekszik a királyi leirat azon szavaiban, hogy remé-nyeink küszöbéhez értünk. Mit ér nekünk t. hogy a küszöbhez értünk, ha az, a mit szerettünk, a mit visszanyerni óhajtunk, a küszöbön belül van, s ah-hoz jutni majdnem lehetlenség — mert mi a kü-szöbön túl lépve elnyerni kívánjuk mindazokat. Mi forrón óhajtunk azt, a mit Komárom városa t. kép-viselőjének a 29-diki országos ülésben mondott azon szavai kifejeznek, miszerint Magyarországot nem annyira írott törvényei, mint sem összes haza-fainak hazafisága s kitartása menthetik meg. Azért kérjük, hogy a mi jó szándékainkat éppen ugy tisztá-nak tekintsek, éppen oly tisztának tartsák, a mint valóban mi a másik oldalról azt elhiszszük. Ennek következtében ismételve nem akarván tovább fá-rasztani a t. ház türelmét, Deák Ferencz indítvá-nyát minden részben pártolom.

Nemzetgazdasági rovat.

Közlemények

a gazdasági egyesület 1866. dec. 3-án tartott

választmányi üléséből.

1. Az egyesületi gyűmölcsfa-tenyésztést illető-

leg határozatot: a gazdasági egyesület 1866. dec. 3-án tartott

választmányi üléséből.

2. Belső részvétellel értesülvén a választmány

Siebenfreud N. János hazánk kora haláláról; mi-

dőn ő benne a hazai gyümölcsészet emelkedésének

egyik legkiválóbb fáradahtatlan munkása, egyesü-

leti ügyeink és érdekeink önzéstelen, buzgó előmoz-

dítója, s e mellett egyesületünk tisztelőbeli tagja,

hanyallott ki sorainkból; a már néhai özvegyéhez

egyletünk nevében részvétíratot intézni határozatott.

3. A festő buzér (pirosító buzér — Rubia tin-

ctorum) termesztése indítványoztatván, addig is, míg

e tekintetben tüzetesebb ismertetést lehetne alkal-

ma a gazdasági egyesületnek közreboasztani; erre

vonatkozólag, a mennyit a napi sajtóban igénybe

vehető szűkebb tér enged, közreadni határozatott.

A pirosító buzér, miként neve is mutatja, festő

anyagul használtat gyökönyvény, s annyira kere-

sett külkereskedelmi árucikk, hogy termelője el-

árusíthatása tekintetében soba zavarba nem jöhet.

Termesztése csak meszes talajba ajánlható,

melyben minél több a meszvegyület, annál bujáb-

ban diszlik.

A vetést megelőző ősztől, a buzér termesztésre

szánt hely legalább 12—14 hüvelyk mélységre fel-
szántandó vagy felásandó s gazdagon megtrágyá-
zandó; mi alkalommal esetleges mészevgyületi hiá-
nya, mészszelei behintés által pótolható. Tavasszal
a hely keresztbe szántatván s szép simára mivel-
tetvén, a buzérmag, egymástól 8 hüvelyknyire vo-
nandó sorokban beültetetik.

Az így elvetett buzér első évben mintegy há-
romszori kápálást és gyomlálást, a második év ta-
vaszán pedig csak egyszerit, igényel; e műveletek
végrehajtása tekintetéből, a gyakorlat czélszerűtnek
mutatta, hogy a buzér föld 5—6 soros ágyásokba
osztassék.

Késő ősszel a buzér sorok vagy ágyások
3—4 hüvelyknyi földdel befedendők; de nem az
elfagyás ellen — mitől nem tarthatni — hanem azért,
mert a befedés által a növény testanyagot tartal-
mazó része gyarapittatik, minthogy a betakarást
követő tavaszon a növény alsó bűtykéiből új sar-
jakat és gyökereket ereszt, melyek az új földréte-
gen áttörvén s abba egyszersmind meggyökeres-
vén, ezáltal a festőanyag tömege jelentékenyen nö-
vekszik. A harmadik évben a buzér semmi ápolást
sem kíván.

A buzér nyár vége felé virágzik és magzik;
ekkor természetesen második és harmadik évében,
virágzások zölden lekaszáva, szára nagyon jeles
takarmányt, — magnak meghagyatva értékes vető-
magot ad, s kicséptelt szalmája még ezután is jó
takarmánynul szolgál. Könnyű talajban az első, kö-
töttben az utóbbi ajánlható.

Termesztése 3-dik évében ősszel a gyöke-
rek kiásatván, szellős helyen állag szárítottatnak,
míg azokat — a nélkül, hogy kettő ne törjenek —
már meg nem lehet hajlítani; azután 1—2 mázsás
nyalábokként vászonba göngyölve eladásig száraz
szellős helyre tétetnek.

A buzér egy holdról átlagosan 30—35 mázsa
száraz gyökeret, s ezt megelőzőleg a második év-
ben 3—4 mázsát, a harmadikban 2 mázsát magot ad; e ter-
mékeknek mázsája egyike a másikával legalább 12
forintra számíthatatván, — a mely földművelési és
első évi tetemesebb munkával szemben is oly jó-
vedelmet mutat fel, melylyel hazai más terményeink
aligha versenyezhetnek; — a mellett elfagyás, sőt
a számitásnál fötényező gyökönvény, jégverés ve-
szélyének sem lévén kitéve, ellenben e termék ke-
lendősége a legbiztosabb levén: nem teheti a gaz-
dasági egyesület, hogy főképpen nagyobb birtoku-
s a haladasi gazdaságat terén buzogkodó hazánk-
fiain, ott, hol könnyű vagy közsén kűtségtől, me-
szes, szelid agyag vagy agyagos homok talaj ta-
lálattik, az ebbeli kísérletre fel ne hívja, s egyelőre
is, a míg — mint elől érintve lön — vagy egy
ezen ügyért érdeklődő hírneves kereskedőháztól nye-
rendő nyomtatványok útján, vagy „Stephens“
mezőgazdasági könyve szerint, körülményesebben
utmutatásokat bocsátatna közre, a buzér-termesz-
tés fontosságára nézve e rövid ismertetés által is
ne figyelmeztesse.

4. Az eperfa és selyembogár-tenyésztésnek
hazánkban előmozdítása végett, legfensőbb helyt
1860-tól 1865-ig terjedő hat évi időszakra kitűzött
évenkénti 2000 forint jutalmadják 1864 és 65-re
esendő 4000 forint összegből, az országos magyar
gazdasági egyesület által a n. m. magyar kir. hely-
tartó tanácsához felterjesztett s ottan helybenhagyat-
tott javallat szerint, tanár Matsik János ur, mint
buzóg selyemtenyésztő 15 forint és Brassóy Thiery
Károly ur a selyemtenyésztés és különösen a gubó-
beállítás körüli érdemeiért 300 ft o. é., jutalom-
adjákba részesítették.

5. A n. várad-kolozsvári vasútvonal nyomjel-
zési elömlékálataival foglalkozó mérnöki testület
működéséről s a működők nézetirányáról egy érte-
stelt a választmány, hogy e vonelnak korábbi nyom-
jelzési javallata alkalmasint ezuttal is helyben fog
hagyatni.

6. Bemutatott szamosújvári kereskedő Áb-
rahám Emánuel ur rhum-szint- és izl — általa
viasz-pálínának nevezett — új szeszgyártmánya;
mit ő, mintán a lépesmészől a szimmet és másod-
mézet kivonta, továbbá méhsört és azután meg-
ecetolt is készített, — állítólag — a lépmaradék
viaszát olvasztása előtt, arra még utólag felöntött
s azon megéledett vízből állított elő. A készítmény
megízeltetvén jónak találtatott; de a találmány ér-
demlegesebb vizsgálatába nem bocsátkozhatott a vá-
lasztmány; mindazonáltal Ábrahám Emánuel urnak
ipara s igyekezete ezen eredményeért, miszerint a
lépből eddig nem ismert új hasznokat vonnia siker-
ült, elismerését nyilvánítani határozta.

Ascherman Ferencz,
titkár.

Felszólítás.

Köz tudomásu dolog, hogy a nagy-enyedi ev.
ref. fűtanoda könyvtára s egyéb gyűjteményei az
1849 jun. 8-ki gyásznapon, mely az egész várost
elhamvasztá, sőt részben már azelőtt is, elrabol-
tattak és megsemmisítették.

A 30,000-nyi könyvtárból, azóta alig került
vissza néhány megkárosult kötet, a természettaniak
közül pár atczáról felszedett, tönkrejutott példány.
A hajdani gazdag éremgyűjteménynek pedig, bár
meg-nem-semmisüléséről világos tudomásunk van,
csak névsorozata került meg.

Most, mintán fűtanodánk lassanként nemcsak
létezését, de egykori tankörét is annyira vissza-

nyerte, hogy jelenben hazánk egyik legfelsőbb és
népesebb tanintézetétől tekinthető: gyűjteményeinek
hiányos volta fájdalmasan érezhető.

A fűtanoda ugyan annyi felől igénybe vett
erején felül ad ki a könyvtár és gyűjtemények
gyarapítására; néhány lelkes hazafi, ezek között
tanodánk főgondnoka gróf Mikó Imre ő nagy-
méltósága részint könyvek, részint éremekben eze-
rekre menő ajándékkal veté meg alapját egy leen-
dő könyv- és éremtárnak: de fájdalom, a szükség-
let nagy, s a nemes példák igenis magányosan
állók.

Különösen a régiségjár az, mely a fen-
nebb említett éremgyűjteményen kívül, csak is né-
hány, éppen a lólirott által gyűjtögetett
bronz- és római darabból áll, melyekhez egy pár
jó hazafi még pár példánnyal járult.

A régiségjár ma már nem curiosumok
gyűjteménye, mint hajdan, hanem valóságos
tanesszköz, mert a régészettan egyik leg-
fontosabb segédanyagává nőtte ki magát
a történelemnek. Ma már a történelem tanárá-
nak szoros kötelessége tanítványait nemcsak a törté-
netek nagy folyamával, hanem tehetősége szerint
annak forrásaival is megismertetni.

Ha a tanár Hellász és Róma nagyságáról be-
szélve, a helyszinére vezethetné tanítványait s ha-
zánk jeleséről szólva, őseink barczát az illető
csaták terén, sirjaik fölött állva beszélhetné el:
nemde százszoros lenne az érdek, mely a tanít-
vány szívet, szellemét lekötne? De a miért ezt
nem tehetjük, következéské, hogy annyit se tegyünk,
mennyi e tekintetben eszközölhető?

Mert nem beszél-e egy hamvveder s egy
könyv-edény (lacrimans) Róma fizetett könyveiről;
nem mutatja-e az imperator pénzé a hatalmas
arcképét és díszjeleit; egy viasztábla (tabula ce-
rata) nem ismerteti-e meg a római írás módját, s
végre nem szent kegyelettel nyulunk-e őseink em-
léke után, legyen az bár egy gyűrű, egy pecsét,
vagy sorirat által, kit, mint hazánk jelesét, a törté-
nelemből ismerni tanultunk?

Hátha még ezen emlékek rendszeresen be-
vannak állítva s legalább részben tanulmányozható
darabokból állanak.

Nekem legalább sok évi tanítói tapasztalásom,
a gyűjteményeket illetőleg, ezt sugja:

Száz szónál többet ér egy jó rajz,
száz rajznál többet egy megfelelő
tárgy.

Néhány kisebb emlék a hajdonkorból betölti
a képelet által turesen hagyott hézagokat; köze-
lebb hozza a kort s további kutatásra, tanulmány-
ra ösztönöz; pár emlék hazánk történelméről oly
kegyelettel költ fel ifjú szívekben, melynek melegé-
től szíve és szellemre jótékonyan ható virágok
fejlének.

De legyen elég azon okokból, melyek a ta-
nodáinknál létesítendő gyűjtemények szükségessé-
gét kétségtelessé teszik; csak annyit jegyezek meg,
hogy minél kisebb és elszigeteltbb helyen léteznek
a tanoda, annálval nagyobb a gyűjtemények szük-
sége; s éppen ez az eset tanodáinknál.

Azt hiszem, a szükséglet kimutattam; kérdés,
miként lehetne azt kevésbé érezhetővé tenni?

En e kérdésre újra kérdésekkel felek:

Hány hely van csak e kis országban is,
hol római, görög vagy makedon, barbar s hazai
kisebb és nagyobb emléktárgyakat találunk?

Ott van az emlékgazdag Honyadmegye, Gy-
Fehérvár, Torda, Ilosva, Kerlész stb. környéke;
a Marosmentének anyai nevezetes pontja, a Ke-
resztés- és Kenyérmező. Mindezek lelhelyei és pe-
dig gyakori lelhelyei becsesnél becsesebb régészeti
tárgyaknak, melyek ha aranyból, ezüstből nincse-
nek, a találók által haszontalan lomként szoktak
elhányatni.

Nemzetünk tudományos műveltsége előhaladá-
sának, minden igaz hazafi és honleány szíven kell
fektünie; de hányan vannak Erdélyben szerteszét,
kiket az enyedi fűtanodához ezen kívül még külön
érdekltségnek is kell csatlólnia? Hányan vannak
a hazában olyanok, kik jelen helyzetüket ezen
„alma mater“-nek köszönhetik? Ime a kedvező
alkalom, melyben haláloknak, kegyeletlenségnek cse-
kely áldozattal jelét adhatják!

Nem rendkívüli dolgokat, nem mászakra me-
nő sirszobrokat stb. kérünk; csupán egyes
példányokat az itt-ott felmerülő régé-
szeti apróságokból. Ezeket a lelhely tu-
dásával gondosan becsomagolni s bérmentet-
lenül nevemre címezni, nem oly nagy fáradság,
melyet azon öntudat, hogy jótettet követünk el,
meg ne fizetne. *)

Az erdélyi vagy pesti nemzeti múzeumnak
sem akarunk eleje vágni, sőt helyesnek látjuk, ha
valaki az egyetlen példányt ezeknek küldi:
azonban régészeti apróságok ritkán merülnek fel
egyetlen példányban, s a második példányok
csakugyan sehol sincsen jobb helye, mint N-
Enyeden.

Nagy-Enyed, dec. 7-én, 1866.

P. Szathmáry Károly,

a n. enyedi fűtanodában történelem
r. tanára s a régészeti gyűjtemény őre.

*) Arról mindenkit biztosítok, hogy küldeménye meg-
lesz becsülve, s a beküldő neve az utódok tisztelté tárgyát
s sorjegyzékbe beiktatva.

Különfelek

— A zágrábi országgyűlés dec. 21-ki
ülésben Stojanovics képviselő ezt indítványozta: A
Magyarországgal való tárgyalások folytatandók; kül-
dessekké ki 12 tagu bizottmány, mely javaslatot ké-
szítsen aziránt, valjon mi módon képviseltesse
Horvát-Szlavonország testületileg már a jelen ma-
gyar országgyűlésen, hogy Sz. István koronája or-
szágainak államjogi viszonyai közösen szabályoz-
tassanak. Bogovics Mirkó, zágrábi képviselő pedig
azt indítványozta: napoltassék el az országos kül-
döttség jelentésének tárgyalása, míg a magyar or-
szággyűlés ez ügyben határozottandó. A szavazás
e két indítvány fölött még nem történt meg. — Az
országgyűlés föllirátában egy távsürgöny szerint ez
áll: Az országgyűlés nem akar, nem akarhat az
öszbirodalomhoz való viszonyok szabályozása fölött
tanácskozni, míg az ország vissza nem nyeri terü-
leti és állami épségét, és míg ez a háromegy ki-
rályság részére kinevezendő felelős kormányval
együtt valóságga nem lesz.

— A dalmát országgyűlés m. hó 26-
kán hálafeliratot határozott a Felséghez azért, hogy
a múlt évi inságések fölségelésére kölcsönként adott
200,000 forint állami segélyt, m. hó 15-ről kelt legm-
leiratában állandó segélyző alapul a tartománynak
ajándékozni kegyeskedett.

*. A mint a „P. Lloyd“-nak írják Bécsből,
korai volt azon hír, hogy ő Felségeik Pestre fog-
nak jönni. Az udvarnál még csak kilátása sines
helyezve a magyarországi út.

*. A gyorsan előállott kemény fagy olyan
jégtükrrel lepte el járdáinkat, hogy a ki napjában
csak egyszer esik el, az még szerencsésnek mond-
hatja magát. Más rendezett városokban az a szo-
kás, hogy mikor nagy hó esik, nem várják be míg
az elolvad a járdákon, hanem készítenek egy olyan
széles háromszögűt vastag deszkából, mint a mek-
kora széles a járda, eléje fognak egy lovat, s vé-
gig vontatják a háromszögűt, mely után tisztán áll
a járda, ugy legfőbb egy ceprű segítség kell hoz-
zá csupán. Miért ne lehetne ezt itt is alkalmazni?
vagy ha ezt nem találják elég praktikusnak, akkor
gondoskodjék a város, hogy a maga idejében és
a kellő renddel legyenek tisztán tartva legalább a
népesebb utcák.

*. A napokban ismét egy csomó hazai ezüst
régiség vándorolt ki külföldre, melyek között a
legszebb serleg, billikom, dombor nyomatu tányérok,
dombor faragású szelenczék, fűzértartók, poharak
voltak. E gyönyörű családi ékszerek között legin-
kább sajnáltunk egy remek művi serleget, mely
Rákóczy hű bujdosótársa, a Mikes Kelemené
volt. A serleg felső részén pompás metszetben volt
látható a családi czimer 1697 évszámmal. A serleg
sulya 111 lat ezüst volt, mintegy 8—900 forint
értékben. Jelenlegi tulajdonosa ez ékszereket, me-
lyek soha többé nem fogják Erdélyt látni — kül-
földre viszi, mintán nincs reménye, hogy a főváros-
ban előnyös vásárt csinálhasson velők. E gyűjte-
ményben láttuk Apafy Mihálynak egy ezüst
vadász poharát, mely már alakjánál fogva is egyike
a legszebb ritkaságoknak. Szegény múzeumunk,
mikor lehet abban az állapotban, hogy legalább
szebb ereklyéinket megmenthesse!

*. Rákósy Jenőnek „Aesopusa“ című vig-
játéka nagy közönség előtt került színre Panlay
jutalomjátékánál. Ha nálunk nem is csinált akkor
hatást mint Pesten, elvitázhatlan, hogy a szerző
szép előtanulmányokkal fogott e műhez, melynek
értékét nem annyira az alapszeme egysége vagy
kerekdedsége ad, (sok tekintetben hibás lévén)
mint inkább a helyenként kiváló erőteljes nyelve-
zet, s néhány találó szójáték miatt, mely utóbbi
azonban szinte hibájává lesz e műnek, annyira
hajhászva van. A közönség jól mulatta magát foly-
vást, s a jutalmazott — ki minden igyekezetével
kezelte szerepét — sok tapsot aratott.

*. Színházi hírek. A régóta várt „Er-
náni“ e f. hó 24-kén fog színre kerülni a III-dik
bérlet első számánál. — E f. hó 22-én ének, zene-
szavaltati-estélyt tart az igazgatóság az Egressy-
szobor javára. — 23-kán a Gynlai Ferencz sirem-
lekére lesz színtén ének, zene- és szavaltati elő-
adás. — Színházunk személyzete ismét egy új ta-
gal szaporodott — ez Perszián István, ki a
„Didergő“ ismert francia vigjátékban fogja magát
bemutatni. Teljes aikert óhajunk, annyival is in-
kább, mert Perszián városunk fia. — A repertoire
újdonaságai között legérdekesebb Sardon „Benoiton
családja“ című színműve.

*. A sötétéri tó teljesen befagyván már s
feltűttele elég szilárd, hogy biztosan reá lehessen
menni. Vasárnap okvetlenül kezdetét veszi a csák-
lya s szánkázás. Bővebb értesítést külön hirdeté-
sekből fog a közönség nyerni.

— Az akademia díszterme falaira festendő
falfestvények költségeire b. Sina Simon 300 frtot
ajándékozott.

— A Deák-párt f. hó 13-kán tartott érte-
kezlete alig nyult öt percznyire. Főtárgyat azon
magatartás fölötti tanácskozás képezte, melyet a
föllirati javaslat-iránt a párt követni fog. Szentki-
rályi Möricz azon kérdésére: valjon a párt a föl-
irati javaslatot mostani fogalmazásában, vita nélkül
en bloc el akarja-e fogadni, egyhangú igen volt a
válasz. Minthogy pedig a baloldal sem fog vitába
bocsátkozni, mind az általános, mind a részletes

megvitatás el fog maradni a legfőbb néhány szö-
vegváltoztatás fog tétetni. Az értekezlet végén Ko-
vács László, a háznap, jelentést tett a klubhelyi-
séget illetőleg.

— A debreczeni színház mostantól kezd-
ve a drámaíróknak darabjaik első előadására al-
kalmával a jövedelem negyedrészt, a többi előadá-
soknál pedig 10 százalékat fizet szerzői díjúl.

— Szegeden a boldogult Klauzál Gábor
helyébe Vadász Manó, e város 1848—49-ki pol-
gármestere választott és pedig egyhangulag, kép-
viselőül.

*. Veszely Károly, baróthi plebánus, elő-
fizetést nyit az „Az erdélyi katolikus hitszónokok“
III-dik kötetére, mely a néhai Szabó Jánosnak
tünepi homiliáit s néhány alkalmi, valamint Ko-
vács Antalnak egy beiktatási beszédét hozza. Ez
érdemes mű első kötetét a magyar egyházirodalmi
közönség akkora tetszés- s leereszkedéssel fogadta,
hogy a kiadó bizton nagy pártfogásra találhat.

— A legnagyobb távsürgöny, mely
eddigelő az atlanti buzal által szállított, a wa-
shingtoni kormánytól érkezett a párisi követhoz.
Nem kevesebb, mint 4000 szó volt benne — és 7
szó táviratvén egy perczben — teljes tíz órát vett
igénybe. A költség 2000 font sterl. rugott és az
egész nyomtatásban egy angol lap három óriási
hasábját töltene be.

Politikai hírek.

Austria. A „B. H.“-nak írják: „Azon hatá-
rozott biztosítások, hogy Austria a legbarátságosabb
viszonyban áll Oroszországgal, sem tudnak meg-
nyugtatólag hatni. Sőt inkább azon vélemény urál-
kodik, hogy ezen nyilatkozatok inkább Sz. Péter-
várra vannak czimezve, mintsem Austria közvéle-
ményéhez. A csapatmozgósítások Gács- és Caeh-
ország felé folyton tartanak és mindenkinek a fél-
bivatalos megnyugtatók tényleges czáfolatúnál szol-
gálnak, mely czáfolatoknak hatásukat annál inkább
is el kell vesztetniük, mert a nyilvános tényről
ellentétben állanak. Bismark gróf visszaérkezését
Bécs politikai köreinek pessimistái jellül veszik,
hogy már most fel fog gördülni a függöny, és a
háború drámának második felvonása indul meg.“

A „Vaterl.“ levelezője írja: „Gácsországban
a lengyel nemzeti körökben bizonyos mozgalom
észrevehető. Goluchowsky eljárását a lengyel elem
előékenyen fogadja, míg a ruthen mozgalom hát-
térbe szorítottatik. Feltűnő: hogy Czartoriczky hg
éppen most jött Gácsországba „falura“ — holott
birtokát meg sem látogatta: Krakóban időzött,
aztán egyenesen Lembergbe sietett. Általános meg-
győződés itt, hogy Páriból propositiókat hozott a
lengyel kérdés megoldására nézve.“

Franciaország. A „Nord“ multkor Fran-
ciaország elszigeteltségére utalt. A „France“ nem
minden érzékenységtől menten felel rá: „Francia-
országnak nincs indoka, egy más állam szövetségét
formaszerűt keresni vagy azt hirdetni, hogy keresi.
Érdéke inkább az, hogy teljes cselekvési szabadsá-
got tartson magának jövő eshetőségekre. Ha előre-
látatlan események jönnének közbe, fogja tudni,
ki van vele, ki ellene.“

A „Revue des deux Mondes“ azon vélemény-
ben van, hogy Miksa császárnak mielőbbi vissza-
érkezése Európába, a francia érdekeket csak elő-
mozdíthatja. További tartózkodása Mexikóban a
francia csapatok visszatérését csak feltartóztatná
és a solidaritást, melynek mielőbb meg kell szűnni,
megújtaná.

Hallomás szerint Monstier marquis, a külgy-
minister arról biztosította Bigelowot, az amerikai
követet, hogy a francziák Mexikót martiusban hagy-
ják el.

A francia külügyminister, ki a porta iránt
köz tudomásu szerint rokonszénvvel viseltetik, egy
jegyzékben felkéri a görög kormányt, hogy szűn-
tetné meg a krétaiak segélyzését.

Olaszország. A „Nazione“ írja: „A római
kuriának még csak egy teendője van: kell hogy
elismerte a világban történt változásokat, és annak
lehetetlenségét, hogy ő maga politikai hatal-
mát fentartassa. A mely napon a pápa s környe-
zete ezen meggyőződésre vergődnek s annál meg-
állapodnak, a római kérdés magától meg lesz vég-
leg oldva.“

Olaszország és a pápai kormány közt néme-
lyek szerint oly nagy közlekedés történt, miszerint
nem lehetlen, hogy nem sokára olasz csapatok
helyettesitenék a most kivonuló francia csapatokat.

Németország. A „Rhein Ztg.“-nak írják
Hannoverből: „A netáni zavarok megakadályozása
tekintetéből, melyek a legközelebbi sorozás alka-
mából felbőthet, egy időre még több csapat fog ide
áthelyeztetni.“

Badenből írják az „A. A. Ztg.“-nak: „Rövid
idő óta nálunk is tesznek kísérleteket egy önálló
dél-német szövetség alakítása mellett igatni. De
igen szűk körben mozog, és így bajosan fog mess-
szeterjedő lenni. Mert szerencsére az itteni nép
nem ért oly politikához, mely egy részről azt állít-
ja, hogy a Majna vonal által ketté osztott Német-
ország főképpen a külföld machinatioja, mely a
német nemzetre kárhazókat, sőt létét fenyegeti, és
mely másrészt oda irányul, hogy az idegen diplo-
matia által a mi gyöngeségünkre épített m. álta-
lunk elismertessék, következményeiben végrehajtas-

és és megörököstessék. Németország léte, a német nemzet életkérdése forog fenn. Csak politikus gyermekek lehetnek a komoly kérdés fölött bizonytalanságban, nem a Dél vagy az Észak van szóban, hanem az összes német nép....

Svéd-Norvégországról. Az „Alfonblad” francia hetilapjában következőleg ír: „Észak-Schleswig ügye még folyton a közügyem tárgyát képezi. Örömmel nézik, hogy a francia és angol sajtó véleménye megegyez abban, hogy Poroszország a prágai békében magára vállalt kötelezettségeit teljesíteni tartozik.”

Oroszországról. Az „A. A. Ztg.”-nak írják: „Az orosz lapok sokat foglalkoznak most a keleti kérdéssel, és végleges megoldása most inkább hangsúlyoztatik, mint valaha. Az orosz nép nagy részével viseltetik törökországi törzsi és hitorszói

iránt és helyzetüknek kielégítő fordulatot kíván adni. Oroszország előtt csak egy cél lebeg: a keleti kérdést mihamarabb rendezve, és a nyugati hatalmaknak ide vonatkozó, nagy következtetésselgel követelt tervét meghívására látni.”

Ujabb. Florenz, dec. 12. Az „Opinione” meghazudtolja azon hírt, mely szerint Fleury tük. küldetése egyéb célokkal bírta, mint a római kérdés.

— Konstantinápoly, dec. 12. Kandán önkényesek költöttek ki, köztük hellen tüzér tiszték.

— A „Moszkovszkye vjedomoszi” buzditó felszólítást intéz az osztrák birodalomban lakó orosz népfajhoz, melyben biztatja, hogy valamint a németek Schleswig-Holsteint, úgy az oroszok is fel fogják őket szabadítani. Legnevezetesebb az említett lapnak ama vallomása, hogy miért nem buzdi-

totta Oroszország a gácsországi és magyarországi oroszokat a felszabadítással akkor, midőn az orosz seregek idebenn jártak? „azért nem — felel az érintett lap — mert akkor meg nem volt szabad, de most már megengedte nekünk a nagylelkű uralkodó, hogy azt tegyük.”

— Sz. Pétervár, dec. 13. Este. A „France”-nak Oroszországot vádoló cikkére felelve, az orosz „Invalid” visszautasítja a lengyel és a krétai fölkelés közti analógiát. Az utóbbi fölkelés, mond az „Invalid”, kizárólag a keresztények javára fenálló biztosító szerződések végre nem hajlésa miatt keletkezett. Oroszország nem küld önkényeseket és fegyvereket Krétára, mint azt más hatalmak a lengyel felkeléskor tették; de változatlan rokonszenvét, melyet minden keresztény népségek iránt táplál, nyíltan állítja előtérbe.

Gabonaár Kolozsvárt dec. 13-án 1866.
(Alsó a. mérő, középár.)

Tisztbúza 4 frt 50 kr. Elegybúza 3 frt 60 kr. Rozs 3 frt 30 kr. Árpa 2 frt 40 kr. Zab 1 frt 80 kr. Törökbuza 3 frt 30 kr. Pityóka — frt 90 kr. Marhabús fontja belváros 12, külvárosban 10 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.
December 17-én: 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 66.80. 5%. Metalliques 100 frt 57.70. — Bank-részesvény 714. — Hitelintézeti részesvény 200 forint 152.40. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2. kr 131.60. — Ezüst 130.25. Cs. kir. arany 6.23 1/2. 1860. kölcsön 81.20.

December 6-án: Földtehermentési kötvény magyarországi 71.70. Erdélyi 66.25.

T. és felelős szerkesztő DOZNA DANIKI.

HIVATALOS.

Sz. 18774. Uk. 1866.

(422)

(1—3)

Hirdetmény.

Az 1866-ik év második felére meghatározott, erdélyi kötvényeknek kisorsolása folyó év és hó 31-én délelőtt 9 órakor az országházában, az udvarban fekvő épület 1-ső emeletében lévő főkörmányszéki tanácskozási üléstermében fog megtartatni, mi is ezennel közzhírre tétetik.

Az erdélyi nagyfejedelemségbeli kir. földtehermentesítési alap-igazgatóságtól. Kolozsvárt, december hó 10-én, 1866.

Sz. 4942. 1866.

(417)

(2—3)

polg.

Hirdetés.

Nemes Kolozs megye id. törvényszéke közzhírre teszi, hogy Pusztaszent-Miklós és Karai birtokos, nyugdíjazott udvari tanácsos Kabos Dániel ur saját kérésére következtében özves ingó, s mind azon ingatlan javai felett, melyek az 1853-ik évi július 13-án kelt ideigl. esőrend hatálya alatti országokban felkötésnek, a csődeljárás alkalmazása mai napon fennebbi szám alatt kelt végzéssel elrendeltetett.

Perfegyeltől kinevezett kolozsvári ügyvéd Tompa Károly, helyettesétől ügyvéd Csulak Dániel Kolozsvárt s előbbi az idl. tömeggondnoksággal is megbízott.

Ennélfogva felszólíttatnak mind azok, kik bármintemű jogszimzen valamit igényelnek közadós Kabos Dániel ur ellen, hogy ebbeli követeléseket a perfegyelt ellen intézendő rendes kereset alakjában legfeljebb 1867 februárius 28-ig annál bizonyosabban jelentsék ezen törvényszékhez be, mivel ellenesetben, dacára bármely tulajdonosi, elsőbbségi, vagy zálog joguknak a csődeljárás alá vont vagyonból ki fognak rekesztetni, s a csődtömeg ellen minden igényüket elvesztendik.

Egyszermind a végleges csődképviselőt megalakítása, és a közadós által igénybe vett vagyon átengedési kedvezmény fölötti tárgyalás végett hatánap tűztetik ki 1867 márczius 4-én d. e. 9 órára ezen törvényszéknél, melyre a hitelezők a csődrend 44 és 179 §-ra való utalás mellett meghívának.

Ns. Kolozs megye törvényszékének 1866 december 12-én tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

(423)
A FŐBB CIKKEK
jegyzéke.

Dísz-árak
bőröl, bronce-, fa-, porcellán-, kristály-
ból sat.

kézmunka- és uta-
zó eszközök,
Necessairek,
kézitáskák, pénz-, le-
vel-, szivartárcák
stb.

ALBUMOK
itt még nem látott vá-
lasztékban, bámulat-
os olcsó.

ÉKSZEREK
a valódihoz hasonló

Színházi látszók és
legyezők.

**FÉNYVÉZESÍ-
butorok,**
virágasztalok, virág-
tartók, íróasztalok,
statuettek, kályha-
eszközök, fa- és szén-
kosarak.

Chinai thea
Samoarok,
Vadász, lovagló
és utazó-eszközök,
pálcák és esernyők,
gummi-, kelme-
és bőrcipők.

Pipázó szerek,
a legkülönbözőbb vá-
lasztékban.

CSAPÓ SÁNDOR
(belmonostor-utca)

Kolozsvárt,

bátorkodik a n. é. t. cz. közönség-
nek 7 év óta fennálló kereskedése
iránt tanusított kegyes pártfogásáért
szíves köszönetét nyilvánítani; egy-
uttal szabadságot vesz magának áru-
cikkeinek, főleg a közel levő

karácsonyi

idényre történt tetemes szaporítására
figyelmeztetni, mely által a legkülön-
bözőbb kívánalmaknak is képes meg-
felelni; — miután szállítmányait a

KÜLFÖLDRŐL,

még a pénzfolyam kedvező idejében
fedezte, oly helyzetben van, mikép
izletes új tárgyakkal

egy forinton

kezdve, feljebb egész 50 frtig nagy
választékban szolgálhat.

A csekélyre tett valódi árak a cikkekre
jegyzvők, miáltal a vásárlók minden
megrovás ellen biztosítva vannak.

(1—*)
A FŐBB CIKKEK
jegyzéke.

GYERMEKJÁTEKOK,
számtalan
új neműek
Társasjátékok.
Föld- és éggömbök,
rajz-eszközök,
KALITKÁK.

**Haj-, ruha-, fog- és
köröm-kefék.**
F és ü k,
tajok, elefántesont-,
kauschuk- és bival-
szaruból.

Borotvák, tollkések és
ollók.

Illatszerek,
angol, francia ké-
szítményűek, s min-
den más ismert és
kedvelt neműek, vala-
mint a legfinomabb
toilette-szavacsok.

Házi eszközök
és tárgyak
u. m.

moderateur és petro-
leum lámpák,
asztali- és dessert-
eszközök,
kanalak, tálcák,
csukor-szelenczék,
girandolok,
csillárok,
gyertyatartók,
teglázórezek,
mozsarak,
kávaelőrlők,
s számtalan más
tárgyak.

Karácsonyi ajándéknak alkalmas!
(377) **Nélküldözhetlen a tisztelt nő világnak!** (10—24)
Uj angol szabadékoztott kézi varrógépek.

Ára: készülékkel 40 frt, berendezett borszekrényvel 50 frt.
Alólírott gyári raktár bátorkodik a tisztelt nő közönséget az ő szabadékoztott, magában Angol- és Franciaországban általános megkedvelt „új” angol szabadékoztott — kézi varrógépeire” figyelmeztetni. E gépek egy a legsebbe tűző mint láncszemelőtést jól és kitaróan varrják, beszegő és egyéb készülékekkel vannak ellátva, minden varrómunkára, sőt magára a legfinomabb tűzésekre használható, és Ausztriában, valamint Magyarországon, dicsekedés nélkül, elismert használhatósága és díszes, csinos kiállításánál fogva magában a legmagas női körökben is felvételre érdemesített.

Egy ilyen gép ő csász. fensége Gizella főhercegnő birtokában is van, és az utolsó gazdasági kiállításán e gép nagy jutalomérmét kapott.

Elfogadok 5 évi teljes jótállást gépeimre nézve, és kívánatra kész vagyok nemesei és polgári házakról kapott bizonyítványokat elküldeni, melyek évek óta gépeimet a legnagyobb megelégedéssel használják és valódi használhatóságáról a legjobbat fogják mondani. Még csak azt említem meg, hogy ezen kis csinos gépeket minden asztalhoz csavarhatni és a fentebbi szekrényben kényelmesen utazásra is elvihetni.

Gyári raktár: KAUSCH H.-nál, Bécsben,
Wieden, Kettenbrückgasse Nr. 1.

Viéki megrendelések a pénz beküldése vagy utánvétellel azonnal és pontosan teljesíttetnek.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvárt kapható:

Karácsonyi és újévi

ajándokul a magyar, német és francia irodalom

ujabb termékeiből

ifjúsági iratok, képes és díszkiadású művek, ugy

imakönyvek

katholikusok és protestánsok számára, egyszerű és a legesinosabb bársony kötésben.

Ugyanott kaphatók 60 krtól 10 frtig

fénykép albumok,

hozza való **KÉPEK** darabja 15 kr., 12 darab 1 frt 50 kr., 24 darab 2 frt 50 kr., és 50 darab 5 frtjával.

Legujabb és kedveltebb **ZENEDARABOK** hetenként érkeznek:

Éppen most érkezett irodalmi ujdonságok:

Ifj. Dumas Sándor, Clémenceau története, egy vádlott emlékirata. Ára 1 frt 20 kr.

John Stuart Mill, a képviselői kormány. Fordította János Ferencz. Ára 1 frt 80 kr.

Toldy István, a magyar politikai szónoklat kézikönyve, a legregibb időktől a jelenkorig. II. kötet. Ára 2 frt 50 kr.

Batizfalvy Sámuel, gyakorlati testgyógyászat. Számos fametsz-
vényvel. Ára 3 frt.

Kubinyi Lajos, Viszonyaink és teendőink, vagyis azon okok, melyek köz nemzeti kifejlődésünket gátolják, és azon elvek és intézmények, melyek ezt előmozdítanak. Ára 2 frt.

CSEMEGÉK

kisebb gyermekek számára;

melyekkel családok, kisdodók és elemi tanítóknak kedveskedik

GÁSPÁR JÁNOS

nagyenyei neveléstanár és képezdeigazgató

Harmadik javított, 9 beszély- és 170 vers-csemegével bővített ket-

tős kiadás; névszerint:

egyik íróvelinre nyomott díszkiadás 2 gyönyörű színezett, 2 könyomású és 23 fametszésű képpel.

20 1/2 nyolcadrészt iv, díszes borítékú keménykötésben 2 frt 60 kr.

másik szép fehér papíru népies, iskolai kiadás, 2 fekete könyomású képpel.

20 nyolcadrészt iv, csinos borítékú kemény kötésben csak 1 forint.

Midőn a „**Magyar-olvasókönyv**”-éről hazaszerte dicsekedéssel ismeretes t. szerzőnek fennevezett, s utóbbi tökéletlenebb kiadásunkban is mind az ítéset, mind a szülők és tanítók, mind a kedves kisdodek részéről oly meleg részvételt fogadott, kedvezet művét, egyszermind az Olvasókönyv előcsarnokát, megfogadott s egyharmad részben bővített, illetőleg számos gyönyörű képpel illusztrált alakban újra világ elé bocsátjuk: elégnék veljünk csak röviden érinteni a t. szerző vezérelveit s könyvünk gazdag tartalmát — Szerző lélektani igazságnak tartja, hogy csak az ragadja meg a gyermek szellemét, mi saját kedélyes világából van merítve, érzékelhetőleg és derűlten előadva; mi magában is érdekel bír, és egyszermind a felnőtteknek is kedves olvasmány. Mert nagy tévedés ám azt hinni, hogy a mi a felnőtteknek unalmas, édelhetlen (mint sok gyermekbeszély és verselés) az a kisdodek költőies kedélyének éppen jó! A gyermekeknek mindenben csak a legjobb a jó.

Ezen elvek világánál tanulmányozza szerző a hazai és külföldi gyermek-iroda-
lom termékeit s a magyar nép ajkán forgó gyermek mesék, dajkarimeket, játékok-
és dalokat. És ezeknek gyöngyöiből s ezeknek szellemében dolgozva néhány szak-
értő barátja közremunkálásával, nyújt jelen gazdagon megbővített kiadásunkban 91
beszélycsemegét, megannyi kedélyes gyermektörténetet, s 476 verscsemegét. Ez
utóbbiak közt van 40 dajkarim, tréfa és enyelgés; 23 ülben és térdén tartott kisdode-
k játékrime; 20 alátató és bölcsdalt; 43 állat és egyéb természeti tárgy; 37 hang-
utánzás; 44 vegyes gyermekdal; 79 játék és játékrim; 19 évszaki dal és festés; 33
mese és rege; 49 beszéd- és emlékgyakorlat; 35 vallásos hang és ima; 53 talány
és talalós kérdés.

A gyermekszoba, a családi tűzhely, a kisdodóvadás és az elemi s néptanodák
kezdő osztályai a maga nemében egyetlen — s a népies kiadásnak lehető csekély ár-
szabása mellett a szegényebb sorsúak által is megszerezhető — kuttforrást találnak
itt, melyből ártatlan kisdodeiknek a csecsemőkora kezdve, egész két éves korukig,
a legegészségesebb kedélyes és magyar táplálékot meríthetik, s valamenynyit oly mo-
dorban, a mint éppen elbeszélni kell.

Kolozsvárt, dec. 1866.

STEIN JÁNOS, kiadó.

Képek a természetből. A felse-
dült növényeknek Vagner Ar-
min után felmutatja Kovács Antal. 10 könyomatu képpel. Ára 1 frt.

Képek a hazai történelemből. Ifjúság számára. Szerkeszté **Tánczos János.**

Ára 50 kr. Díszkiadás, hat színezett képpel 1 frt 60 kr.

Ompolyi. Szünnapi kirándulás Erdély nyugati hegyei közé. Honunk ifjúsága számára. 5 tájképpel. Ára 60 kr.

**A kis Andor és Zoltán köny-
ve.** Elemi magyar Olvasókönyv.

Mindkét nemű népisiskolák I-ső és II-dik osztályainak számára írta Pánczél Ferencz. Tizenkét csinos fametszettel. Ára kemény kötésben 50 kr.

Kassay Adolf. Virágfüzér és társas mulatságok, kérdések és számszerinti feleletekben. III-dik bővített kiadás. Szép színezett borítékban. Ára 40 kr.

A vegyten iskolája. Dr. Stöckhardt után dolgozta Berde Áron természettudományok tanára és a m. tud. akademia I. tagja. Második átdolgozott kiadás. Ára 2 frt.

Izidora dalaiból. A kolozsvári jó-
tékony nő-egylet javára. 60 kr. Díszkiadás 1 frt 60 kr.

(420) (1—3)

Haszonbéri hirdetés.

Mlgs b. Bánffy Katának, Kolozsme-
gyében, a sz. régiuni országos útonalban fekvő **Mező-Szilvás** községbeni nagy kiterjedésű jószág, az azzal kapcsolatban lévő arányosított korcsoma-joggal együtt, a jövő 1867-ik évi ápril 24-ik napjától kezdve hat egymástani évre haszonbérbe lévő kiadandó, a kibérteni szándé-
kozók ezíránt értekezhetnek, s szerződésre léphetnek Kolozsvárt k. szénutczában a 47-ik sz. alatti háznl lakó: **ÜRMÖSI SAMUVAL.**

(421) (1—3)

Haszonbér.

A tordai és m.-vásárhelyi útonalban fekvő, országos és heti vásári szabadalom-
mal ellátott M.-Ludas községben, az ottani korcsoma jogosult birtokoságnak és köz-
ségnek korcsoma joguk, az 1867-ik évi ápril 24-ik napjától kezdve, 3 egymástani következő évre, közárverés útján haszonbérbe lévő adandó; e végre a köz-
árverezés az **1867-ik évi január 14-ik** napján, irt községben krasznamegyei fő-
ispán mlgs gr. Bánffy Béla ur udvarában lesz megtartandó, addig is a vállalkozni kívánók, a már megállapított árverezés, illetőleg haszonbéri szerződés feltételeiről teljes tudomást szerezhelnek maguknak, Kolozsvárt **Ürmösi Samunál** és M.-
Ludas-on a mlgs gr. Andrássy Gyuláné udvari gazdatisztje **Derzsi Andrásnál.**

(422) (1—3)

Előfizetési felhívás!

„Erdélyi Hivatalos Értesítő”

jövő 1867-dik évi folyamára.

Előfizetési árak:

Egy évre 6 frt.

Fél évre 3 frt.

Negyed évre 1 frt 50 hr.

Előfizetési felhívás!

Az **ERDÉLYI HIVATALOS ÉRTESTŐ** kiadó hivatala.

(423) (1—3)

Előfizetési felhívás!

„Erdélyi Hivatalos Értesítő”

jövő 1867-dik évi folyamára.

Előfizetési árak:

Egy évre 6 frt.

Fél évre 3 frt.

Negyed évre 1 frt 50 hr.

Előfizetési felhívás!

Az **ERDÉLYI HIVATALOS ÉRTESTŐ** kiadó hivatala.

(424) (1—3)

Előfizetési felhívás!

„Erdélyi Hivatalos Értesítő”

jövő 1867-dik évi folyamára.

Előfizetési árak:

Egy évre 6 frt.

Fél évre 3 frt.

Negyed évre 1 frt 50 hr.

Előfizetési felhívás!

Az **ERDÉLYI HIVATALOS ÉRTESTŐ** kiadó hivatala.

(425) (1—3)

Előfizetési felhívás!

„Erdélyi Hivatalos Értesítő”

jövő 1867-dik évi folyamára.

Előfizetési árak:

Egy évre 6 frt.

Fél évre 3 frt.

Negyed évre 1 frt 50 hr.

Előfizetési felhívás!

Az **ERDÉLYI HIVATALOS ÉRTESTŐ** kiadó hivatala.

(426) (1—3)

Előfizetési felhívás!

„Erdélyi Hivatalos Értesítő”

jövő 1867-dik évi folyamára.

Előfizetési árak:

Egy évre 6 frt.

Fél évre 3 frt.

Negyed évre 1 frt 50 hr.

Előfizetési felhívás!

Az **ERDÉLYI HIVATALOS ÉRTESTŐ** kiadó hivatala.

(427) (1—3)

Előfizetési felhívás!

„Erdélyi Hivatalos Értesítő”

jövő 1867-dik évi folyamára.

Előfizetési árak:

Egy évre 6 frt.

Fél évre 3 frt.

Negyed évre 1 frt 50 hr.

Előfizetési felhívás!

Az **ERDÉLYI HIVATALOS ÉRTESTŐ** kiadó hivatala.

(428) (1—3)

Előfizetési felhívás!

„Erdélyi Hivatalos Értesítő”

jövő 1867-d